OMA MAA

Kaitseliidu Lõuna-Eesti malevate häälekandja

Nr. 161
Mai 2013

Võru linnas käisid ägedad näidislahingud

Fotod: Major Indrek Sild

• Võru linnas toimunud näidislahingutel said kaitseliitlased ja Kuperjanovi pataljoni võitlejad juurde uusi kasulikke kogemusi.

20. ja 21. aprillil osales Valgamaa Malev koos Võrumaa ja Põlva Malevatega õppusel Võru linnas, kus Kaitseliidu malevate ja Kuperjanovi jalaväepataljoni allüksustel oli võimalus harjutada kaitset ning viivitust ja rünnakut. „Õppuse üheks eesmärgiks oli, et Kaitseliidu malevad saaksid harjutada kaitsetegevust hoonestatud alal," selgitas Valgamaa maleva staabiülem major Indrek Sild. Tema selgituse kohaselt toimus aktiivne lahinguline tegevus pühapäeval. Selles osas tuli Võru, Põlva ja Valgamaa malevate kaitseliitlastel kaitsta Võru linna ründava vastase eest. Nendest lahinguepisoodidest oli võimalik vaatlejatena osa saada ka linna elanikel.

„Selle õppuse iseärasuseks oli osalejate suur arv. Näidislahingust võttis osa kokku ligemale 500 võitlejat. Valgamaa malevast osales 29 kaitseliitlast," ütles major Sild. Staabiülema hinnangul võib Võru linnas toimunud praktilist õppust lugeda õnnestunuks. Kaitseliitlased ja kuperjanovlased said uusi kogemusi linnalahingu iseärasuste kohta. Lihviti ka koostöö erinevaid võimalusi teiste malevate ja jõustruktuuridega. Pärast näidislahinguid jagati kõigile sõdurisuppi ja oli ka relvade näitus.

Vello Jaska
Valgamaa Maleva
teavituspealik

Järjekordne sõduriproov Sakalas

20. ja 21. aprillil Sakala Maleva poolt korraldatud patrullvõistlusel Sõduriproov 2013 osales kokku 12 lahingpaari ehk 24 võistlejat. Tänavune võistlus oli pikkuselt pea sama võrreldes iga-aastase võistlusrajaga, linnulennult 34 km. Tegelikult läbisid võistlejad 45-60 km. Tänavune võistlusrada oli aga eelnevate aastatega võrreldes suhteliselt raske kuna kevade saabumine hilines ja lume sulamine toimus loetud päevad enne võistlust. Sellest tingituna olid metsaalused laialdaselt üleujutatud ja kraavid ning jõed pilgeni vett täis. Kuna võistlejad ei tohtinud kasutada teid ja radasid vaid liikusid mööda metsi, siis oli see võrdlemisi kurnav ja aeganõudev tegevus, arvestades eelpool mainitud üleujutusi. Vastutegevus, kes võistlejaid jahtis, oli end teedevõrgustikul korralikult sisse seadnud ja kõik nn. pudelikaelad oma valve alla võtnud. Seega oli võistlejatel oli tükk tegemist, et ühest kontrollpunktist karistamatult teise jõuda. Kõigile neile eelpool mainitud raskustele lisandus ka pimedus, mis muutis liikumise veel raskemaks ja sellest tingituna mitu võistkonda ka võistluse katkestas. Etteruttavalt võib öelda, et tänavusel võistlusel võitjad kahjuks ei ole kuna ükski lõpetanud võistkond ei mahtunud ettenähtud 24tunnise ajalimiidi sisse Kõige lähemale võidule olid külalisvõistlejad Tallinna malevast L. Komp ja M. Soop, kes läbisid võistlusrassi küll ajaga 18 tundi ja 23 minutit millele aga liideti juurde 374 minutit rajal saadud karistuspunktide eest ja nende lõpuajaks tuli seega 24 tundi ja 37 minutit. Teisena lõpetas Sakala maleva kaitseliitlane Toomas Värva, kes vaatamata paarilise katkestamisele üksinda finišisse jõudis. Tema rajal oldud aeg oli 20 tundi ja 19 minutit, karistusminuteid sai ta kontrollpunktides 394, mis tegi tema lõpuajaks 26 tundi ja 53 min. Kolmandana läbisid raja külalisvõistlejad Jõgeva malevast R. Lust ja J. Mäeotsa, kes viibisid rajal 23 tundi ja 15 minutit ning said karistuspunktide eest lisaks veel 275 minutit, mis andis neile lõpuajaks 27 tundi ja 50 minutit.

Fotod L. Nälk

Kuna sel aastal võistlusmäärusele vastavaid võitjaid ei olnud, jäid välja andmata ka rändkarikas ja auhinnad kolmele parimale võistkonnale. Taoline olukord on 14 võistlusaasta jooksul varem ette tulnud paaril korral, kus võistkonnad ei suuda rada läbida ajalimiidi piirides. Põhjuseks on ennekõike ilmastik ja teiseks ka individuaalne ettevalmistus. Ja nagu elus ikka, peab võistlusel ka üksjagu õnne olema. Tegemist on Eestis ühe raskema militaarvõistluste hulka kuuluva ettevõtmisega ja niiöelda mütsiga lööjad siin kaugele ei jõua. Nagu võistluse nimigi ütleb on Sõduriproov just see võistlus kus sõdurid saavad oma füüsilised ja vaimsed võimeid tõsiselt proovile panna. Staažikad võistlejad uurisid juba järgmise aasta võistluse kohta ja lubasid „viga" parandama tulla.

Võistlusrajal olid ka mõned kohtumised kohalike elanikega, kes olid äärmiselt lahked, heatahtlikud ja andsid ka niiöelda salajast luureinfot. Suured tänud kõigile hea koostöö ja mõistva suhtumise eest.

Lauri Nälk
nooremveebel
Sakala Maleva
nooreminstruktor
võistluse peakorraldaja

OMA MAA
Viljandi, mai 2013

Maikuu mõtisklusi

Eakamatele inimestele tuntud laulusalm kostab – „maikuul, suur toomepuu, uhke ja õisi täis!“
Rahvakalendris lehekuu ja õiekuu ning meiukuu nime all tuntud kevadekuu toob meie loodusesse nii roheluse kui õitemere. Suur loodus, mis tänavu üsnagi eriline on olnud ja kevadilmade poolest oma paar nädalat graafikust maas, hakkab tõenäoliselt kaotatut tasa tegema. Kuidas see tal õnnestub, eks ole hiljem näha. Igal juhul on kuu esimesel päeval, volbripäeval, põhjust tähistada kevadpüha. Eakamad inimesed mäletavad, kuidas möödunud okupatsiooniaastatel nii koolilapsi, üliõpilasi kui töötajaid sunniti minema nn maidemonstratsioonile „töörahva ülemaailmse solidaarsuspäeva – 1. mai“ puhul ja kandma seal ebajumalate pilte, „punapõllekestel“ lolle loosungeid, tervitama tribüünidelt veel lollakamaid „tervitusi“ karjuvaid punavõimureid ja tegema kaasa muudki tsirkust. Õnneks on need ajad möödas. Põhjanaabritel on see päev traditsiooniline „vappupäivä“, peamiselt üliõpilaste pidupäev, mil nende pealinna Helsingi kui ka teiste suuremate ja eriti ülikoolilinnade tänavatelt järgmisel hommikul suuremas koguses pudelikilde ja muud prahti võib koguda. Seltsimees Johan Bäckmani taolised värdjad ja nende kaasajooksikud püüavad siis ka oma värvi näidata ning inimsoo lollitajate poolt lubatud Maa peale toodava paradiisi tagaigatsemist meenutada. Aga neid ei võeta enam tõsiselt. Ja nende kohta võibki öelda, et igal lollil oma lõbu. Ajaloost on aga rahvastele jäänud tähistada ka üks helgem päev – II Maailmasõja lõpupäev Euroopas – 9. mai, mis nüüd on poliitkorrektselt saanudki nimeks Euroopa päev. Et idanaabrid samal päeval tähistavad oma võidupäeva, see on nende probleem. Suur Juht ja õpetaja seda võiduks ei pidanud, tema plaan oli Siber viia Atlandi ookeani rannikuni. Ehk oleks sellel päeval siiski kohane tõsisemalt mõelda ja rääkida sellest, mille nimel kaks hullumeelset diktaatorit selle sõja, mis nõudis mitmekümne miljoni inimese elu ja tõi ränki kannatusi sadadele miljonitele, valla päästsid. Rääkida ausalt, mitte sõja võitjate mentaliteediga. Aga vaevalt, sest oma süüd ei taha tunnistada ükski kurjategija, seda enam, et seni pole maailmas jõudu, kes neid vastutusele suudaks võtta, ise nad seda ei tee iialgi.
Aga maikuus on ka rõõmsamaid ja helgemaid tähtpäevi. Selle kuu teisel pühapäeval, ehk 12. mail tähistame emadepäeva, mida 50 okupatsiooniaasta jooksul polnud võimalik avalikult tähistada, vaid kirikukogudused hoidsid seda traditsiooni meil vargsi üleval. Ja 27. mail on põhjust pidutseda noorkotkastel, kelle organisatsioon saab 83aastaseks. Tulge mehena meeste ridadesse! Aga neli päeva enne seda on põhjust meenutada veel ühte unustuse hõlma vajunud tähtpäeva. Nimelt 23. mail 1917. aastal loodi Soome linnas Lappeenrantas Eesti Sõjaväelaste Liit, kellel oli oma osa nii Eestile Vene Ajutiselt Valitsuselt autonoomia nõutamises kui hilisemates sündmusteski, mis viisid iseseisva Eesti Vabariigi tekkimisele. Ilusat kevadekuud meile kõigile!

R.K.

Mälestuskilde kaitseliitlase ja koolijuhi Reinhold Tsirnaski eluteest

• Kokkutulnutele esines Reinhold ja Helene Tsirnaski ainus elus olev laps Sirje Koitmets

Pühapäeval, 21. aprillil, käis Tõrva rahvas taas Helme kihelkonnast võrsunud tuntud inimeste juuri otsimas. Seekordne sümboolne ekspeditsioon viis Tõrva piirkonnas hästi tuntud kunagise koolimehe, kaitseliitlase ja kohalike noorkotkaste juhi Reinhold Tsirnaski mälestuste radadele. Aeg selleks oli paljutähenduslik, sest täpselt 21. aprillil 1942. aastal Reinhold Tsirnask Sverdlovski oblastis Sosva vangilaagris hukati. Koos oma kodupaiga ajaloost huvitatud inimestega käisid ammustel radadel ka Reinhold ja Helene Tsirnaski ainus elus olev laps Sirje Koitmets (Tsirnask) ja nende lähemad sugulased.
Kui Tõrva Muusikakooli direktori Thea Leitmaa klaveril esitatud Franz Schuberti Serenaadi helid olid kammersaali kõrgustesse hajunud, astus publiku ette perekond Tsirnaski tütar Sirje, et meenutada möödunud aegu ja oma lapsepõlve, mille võõras võim temalt tegelikult röövinud oli.
Sirje Koitmets (Tsirnask) sündis 1939. aastal Reinholdi ja Helene kolmanda lapsena Patküla koolimaja ühes väikeses toas. Tema vend Ahto oli sündinud aastal 1931 ja õde Maie 1934. aastal. Karm saatus katkestas aga erksa vaimuga pedagoogide tegevuse Tõrva piirkonna hariduse- ja kultuuripõllul ning läkitas tööka ja harmoonilise perekonna Siberisse. Kusjuures Sirje oli siis vaid kahe ja poole aastane.
„Mõnikord püüan enesele ette kujutada, missugune oleks meie elu olnud siis, kui poleks olnud seda hirmsat ööd 14. juunil 1941. aastal. Arvan, et meie hariduse ja elatustase oleks praegusega võrreldes märgatavalt kõrgem,“ alustas kõneleja oma mõttelõnga kerimist.
Siberis omandas Sirje keskhariduse ja õppis kaks aastat Tomskis Herzeni-nimelises Pedagoogika Instituudis. 1958. aastal naasis neiu Eestisse ja jätkas õpinguid Tallinna Pedagoogika Instituudis, mille lõpetas aastal 1961. Oma elust kaugel Siberimaal manas külaline kuulajate silmade ette selliseid õuduspilte, mida kaine mõistus tõrgub vastu võtmast. „Külm oli ja nälg. Süüa ei olnud peaaegu midagi. Hea oli, kui emal õnnestus mingi sünnipäevakoogi kaunistamiseks kuskilt kartulikoori hankida. Ühel 1949. aasta külmal talvepäeval toodi meile küttepuid. Sügava lume tõttu auto onnini ei pääsenud. Sellepärast visati jämedad palgijurakad otse lumehange umbes kilomeetri kaugusele onnist. Kuu siras kõrgel taevas, lumi krudises jalge all, aga meie emaga tassisime need rondid kõik ära. Kuidagi pidi ju toauberikku sooja saama. Selle tohutult raske ja ebaõiglase elu juures jätkus meie emal aega ja jõudu ka meie, oma laste, jaoks. Ta oli meile eeskujuks. Ei virisenud, ei kirunud valitsust ega kurtnud oma rasket saatust,“ meenutas Sirje Koitmets oma ema. 1950-ndate aastate algul õnnestus Helene Tsirnaskil kohalikus kultuurimajas klaverisaatjana tööle asuda. Et kuidagi ots-otsaga kokku tuleks, pidi ta ka koristamise enda peale võtma. Pärast Stalini surma 1953. aastal võis ta aga koolis muusika- ja tantsuõpetajana ning kooride juhina tööle hakata. „Ikka ja jälle mõtlen, kust võttis minu nii õrn ema selle elutahte ja jõu kõigega toime tulemiseks. Üheks põhjuseks oli kindlasti raugematu soov ja igatsus kohtuda veel oma abikaasa ja meie isa Reinholdiga. See lootus aga purunes 1956. aastal Tomskis, kui meile teatati tema surmast Stalinski kaevanduses aastal 1946. Kuid palju aastaid hiljem selgus, et meie isa hukati juba 1942. aastal,“ meenutas Sirje oma isa kurba saatust. Ebainimlik võõras võim karistas julmalt inimest selle eest, et ta õpetas ja kasvatas lapsi, oli veendunud isamaalane, kuulus Kaitseliitu ja andis oma panuse seltskonnaelu edendamiseks. „Enne Siberist Krivošeino külast ära tulekut ütles rajooni parteikomitee sekretär minu emale: „Teie tõite meile kultuuri,““ märkis külaline lõpetuseks.
Kauaaegsel Patküla kooli direktoril Aado Kaasikul oli oma eelkäijast Reinhold Tsirnaskist rääkida üksnes head. „Reinhold Tsirnask asus Patküla kooli direktori ametikohale 26. juulil 1932. Tema ajal sai kool täiesti uue hingamise. Avati internaat, kuhu osteti raudvoodid, õpilasi hakati toitlustama, hoonesse pandi sisse elekter. Riiska talult osteti maad, kuhu rajati kooli spordi- ja mängude väljak. Koolimaja lähedusse istutati puid ja põõsaid, territoorium ümbritseti hekiga. Kooli juhtimise kõrval oli Reinhold Tsirnask tegev ka Kaitseliidus ning juhendas noorkotkaid,“ meenutas Kaasik.
Oma kunagisest õpetajast ja direktorist rääkis Silver Säga: „Kooli juhataja Tsirnask oli tasakaalukas, aga nõudlik mees. Koolitöö kõrval jätkus tal aega ja tahtmist kaasa lüüa ühiskondlikus elus, hoidis kõrgel isamaalist vaimu, oli Kaitseliidu tegelane jne. Eesti Vabariigi president autasustas teda Kotkaristiga“. Oma sõnade kinnituseks luges Säga ühe katkendi 1936. aasta 12. novembril ilmunud ajalehest „Postimees“: „Patküla algkool on praeguse juhataja Reinhold Tsirnaski tööarmastuse ja edasipüüdlikkuse tõttu saanud eeskujulikumaks kooliks kogu Valgamaal“. 1937. aastal kirjutab “Postimees,” et Patküla vallavolikogu koosolekul otsustati hakata algkoolis esimese võõrkeelena õpetama inglise keelt. Professor Eduard Vääri meenutustele tuginedes oli Reinhold Tsirnaski ajal lisaks õppimisele tähtsal kohal rahvuslik kasvatus, mis algas looduse tundma õppimisest õppekäikudel. Ajaloo- ja kodulootundides oli juttu ka Kalevipojast ja tema tegudest, võitlustest Sarviku ja sortsidega. Mitmel kevadel viisid õppekäigud õpilasi Helme lossi varemete, terviseallikate ja koobaste juurde. Patküla koolil oli nendel aastatel tugev õpetajate kaader: Jüri ja Valli Hanssonid, Helene Tsirnask, Olga Parts, Ida Kaigas, Alma Peiker ja paljud teised. Koolil oli hea maine ja kõrge õppetase. Tugev isamaaline vaim. „Ajad olid heitlikud. Tulid ja läksid venelased, kes tapsid ja küüditasid. Tulid ja läksid sakslased, kes jätsid maha põlenud Tõrva linna. Aga meie, eestlased, oleme ja jääme kestma üle aegade,“ ütles Silver Säga oma õpetajatele ja koolijuhile Reinhold Tsirnaskile tänu avaldades.
Patküla kooli vilistlane Enno Kirt on kokku pannud almanahhi „Reinhold Tsirnaski ja meie lugu“. Seda tutvustas kohalolnutele väljaande tehniline toimetaja Riho Vahtre. „Autorit inspireeris uurimuslikku teost kokku panema Patküla kool ja sellega seotud õpilased ja õpetajad ning sellele omane vaimne õhkkond. Ja muidugi küsimus, mis sellest majast saab. Seda jälgib piirkonna vaimueliit üksisilmi. Legendaarsele koolijuhile ja kaitseliitlasele Reinhold Tsirnaskile avaldasid austust ka Naiskodukaitse Tõrva jaoskonna liikmed Eha Salu, Marika Ilisson ja Asta Tsirp ning Valgamaa maleva teavituspealik Vello Jaska. Viimane märkis oma sõnavõtus, et Kaitseliit tunnustatud koolimeest ja vaba Eesti maad ning rahvast hinges kandnud Reinhold Tsirnaskit ei unusta.

Vello Jaska
Valgamaa Maleva teavituspealik

Laidoneri rada 2013

26-27. aprillil viidi läbi militaarne matkavõistlus Paistu ja Halliste vallas, baaslaagriga Paistu Põhikoolis. Kokku osales võistlusel 93 inimest Viljandi-, Valga- ja Lätimaalt, nendest võistlejaid oli 48 ehk 12 neljaliikmelist võistkonda.
Nooremas vanuseklassis võistles neist 7, esikoha said seekord Karksi-Nuia Ilvesed ja 8jalad koosseisus Andres Eelmaa, Ivo Rahno, Riko Raheste ja Heiko Teiss. Teiseks jäid Paistu Nutikad Rebased Oskar Lind, Mihkel Eek, Jarno Randpere, Eric Victor Mettus. Kolmandad olid lätlased Ilja, Rudis Rudolf, Rolands ja Ricards.
Vanemas võistlusklassis võttis mõõtu 5 võistkonda, edukaimad olid Paalalinna ja Raudna rühma kodutütred Mari-Liis Rikkinen, Cristina Aduson, Andra Kabanen, Birgit Karu. Teiseks jäi Eesti-Läti segavõistkond Miku Mäesalu, Kristaps, Klavs, Janis. Kolmandad olid taas Paistu Nutikad Rebased Sander Pall, Madis Eek, Andres Eek ja Martin Lõssov.

Möödunud aasta parim ennetusprojekt viidi läbi Valgamaal

Lõuna prefektuuri ennetusprojekti Katkised aknad käigus kaardistati Sangaste, Õru ja Tõlliste vallas ohtlikke rajatisi ja katmata auke selleks, et vähendada nendega kaasnevaid õnnetusjuhtumeid ning tõsta elanikkonna turvatunnet. Ettevõtmine pälvis üleriigilist tähelepanu ning sai Politsei- ja Piirivalveameti aasta parima ennetusprojekti tunnustuse.
Projekt viidi läbi **Valga maleva noorkotkaste, kodutütarde**, Valga politseijaoskonna, Valga Maavalitsuse, ajalehe Valgamaalane ning Õru, Tõlliste ja Sangaste vallavalitsuste koostöös. 15. aprillil tänas Lõuna prefektuur projektis osalejaid, kes andsid oma panuse kogukonna turvalisuse tõstmiseks.
Lõuna prefektuuris on viimase kolme aasta jooksul registreeritud ligi poolsada juhtumit, mis on lõppenud mõne inimese viga saamisega, kuid mille oleks saanud ära hoida, kui ohtlikud objektid oleksid olnud tähistatud või muudetud ohutuks. Möödunud aasta septembrikuus kokku tulnud projektimeeskond korraldas eelmainitud valdades kahepäevase matka, mille käigus kaardistati paljud ohtlikud objektid nagu katmata keldriaugud, avatud maaparandus kaevud ja varisemisohtlikud rajatised. Kõik ohtlikud objektid pildistati, määrati nende koordinaadid, tähistati ja koostati kirjeldused, mis anti koos ohutuks muutmise ettepanekutega edasi vallavanematele.

Lõuna prefektuuri projekti juhtinud vanemkomissar Linda Oks ütles, et selline ettevõtmine võimaldab noortel käegakatsutavalt oma kodukanti paremaks ja ohutumaks muuta. Vallad saavad kogutud teabe alusel reaalselt teha tööd oma piirkonna ohutuks muutmisel. „Kuna projekt osutus väga edukaks, plaanime sellega jätkamist käesoleval aastal Karula ja Taheva vallas,“ lisas vanemkomissar.
Projekti rakenduse käigus valiti igas vallas välja ka kõige silmapaistvamad rajatised, mis on kohalike elanike rõõmuks saanud endale uue näo ja praktilise kasutuse. Lõuna prefektuuri tunnustuse pälvisid MTÜ Tõlliste Valla Pensionäride Ühenduse poolt endisest koolimajast rajatud vabaajakeskus, MTÜ Lotamõisa Arenduse poolt rajatud Õru puhkeala ehk universaalne spordiväljak ning Sangastes asuv Avatud Noortekeskus.

Kerly Peitel
Politsei- ja Piirivalveameti kommunikatsioonibüroo pressiesindaja
Kerly.Peitel@politsei.ee

Mälestused

Algus ajalehe Oma Maa k.a. (aprillikuu) numbris nr 148

Meenutusi seoses metsavendade Lükkä punkriga

Salme Niidumaa (Tamp) meenutas jaanuaris 2009. aastal: Elasin noorpõlves Nursis, väikeses Lükkä külas Metsa talus. Meie maja oli küla servas metsa sees. 1944. aasta sügisest elasin seal koos ema ja minust vanema õe Lainega. Kõige vanem õde Gertrud juba töötas Sõmmõrpalus ja elas omaette, kuigi vahel viibis ka meil. Isa Vidrik oli samal sügisel arreteeritud. Samas külas, veel kaugemal metsas, elas ka minu sõbranna Agnes Eher, kellega koos olime just 1944. aasta kevadel Nursi kooli lõpetanud. 1945. aasta märtsis sain 15aastaseks.

Ühel päeval rääkis Agnes mulle, et Lükkä küla lähedal Luhasoo ääres metsas elab ja tegutseb üks metsameeste (metsavendade) grupp. Küsis, kas tahaksin ka neid aidata. Olin kohe nõus. Kuna meil oli hobune, siis sain esimeseks ülesandeks aidata neid hobusega talveks punkri kütteks puude vedamisel. Lähedal Lammassaare heinamaal oli üks vana mahajäetud mõisaajast pärit heinaküün, millel olid jämedad kuivad seinapalgid. Poisid saagisid palgid tükkideks ja vedasin need meie hobusega punkrile lähemale. Edasi punkrini viisid koorma poisid ise ja tõid hobuse seejärel tagasi. Hirm oli küll, aga sellele vaatamata töötasime mitu päeva. Seekord läks kõik hästi ja keegi võõras meile peale ei sattunud. Kõige rohkem kartis mu ema, kes püüdis igati takistada mu kokkupuuteid metsavendadega ja keelas kategooriliselt punkrikohale läheneda. Ei kardetud muidugi mitte metsavendi, vaid hirmsaid karistusi, mis selliste sidemete paljastumisel meie peret ees ootaksid. Karm kogemus oli juba omast käest võtta – isa Vidrik Tamp oli viidud 1944. aasta sügisel püsside peitmise eest kinni ja 1945. aasta suveks vist vangilaagris juba elugi kaotanud. Mingit teavet selle kohta ei ole me saanud tänaseni ega saa vist enam iialgi. Üheski seniavaldatud represseeritute nimekirjas tema nime ei ole leitud.

Mu sõbranna Agnes tundis ennast tolleaegsetes ohtlikes oludes küllaltki julgelt. Ta näitas mulle oma püstolit, mida ta ohtlikumatel käikudel alati kaasas kandvat, "kuul rauas". Agnes rääkis, et ta on saanud piisava väljaõppe relva kasutamises ja pakkus ka mulle võimalust endale relv saada ning väljaõpe läbida, et raskesse olukorda sattudes enda eest seista võiksin. Ma ütlesin pakkumisest ära, kuna ei olnud varem relvadega kokku puutunud ja isegi kartsin neid. Ükskord oli "poistel" jälle meie abi vaja. Tarvis oli Võrust 13 paari suuski hobusega neile ära tuua. Sõitsime siis Agnesega linna. Suusad olid raudteejaama lähedal ühe maja pööningul, kuid neid ei saanud päeva ajal peale laadida, sest päevavalges neid pööningult alla võtta ja koormasse laduda oli liiga ohtlik – keegi ümbruskonnast võis näha. Ootasime siis õhtuni, laadisime koorma ree peale ja hakkasime pimedas Nursi poole sõitma. Aga juba pärast raudtee ülesõidukohta surnuaia juures peeti meid kahe mehe poolt kinni. Kontrollijad olid erariides mehed ja küsisid, kuhu me nende suuskadega läheme. Vastasin julgelt, et Sänna koolile viime. Siis küsis üks, et miks nii hilja ja pimedas. Seletasin, et käisin linnas ka sugulastel külas ja seetõttu jäime hilja peale. Siis küsiti veel, et kas oleme ise ka Sänna tüdrukud ja kui me seda kinnitasime, lasti meid minema. Olime päris tõsiselt hirmul, sest kui nad meie jutus kahtlema oleks hakanud, võinuks nad meile igal ajal järele sõita, kuna nad olid külgkorviga mootorrattaga. Õnneks jõudsime siiski segamatult oma koormaga pärale.

Mõne aja pärast ootas meid Agnesega ees jällegi uus sõit. Võrru tuli viia kaks kasti, mille sisu kohta Agnes mulle esialgu midagi ei rääkinud. Hiljem kuulsin talt, et olid vist akud ja võibolla ka raadiojaam, mis saadeti Võrru laadimisele või remonti. Sõitsime hommikul vara veel pimedas kodunt välja. Tookord juhtus aegajalt, et tee peal peeti sõitjad kõik järjest kinni ja kontrolliti dokumente ning rees olevaid asju. Räägiti, et otsiti puskarit ja muud sellist keelatud kaupa, aga kes seda siis nii täpselt teadiski. Igatahes seisis seekordki Käätso palus hobuste rida ja kontrolliti kõiki regesid. Kahel pool teed oli sügav lumi ja kõrvale või tagasi pöörata polnud enam võimalik. Kontrollijaid oli mitu meest. Üks neist oli vormis miilits Hunt, mõned kontrollijad olid ka erariides. Seekord kaotas ka Agnes oma külma vere ja sosistas mulle, et nüüd oleme küll kadunud ja oma kodu me enam ei näe. Siiski ei jätnud õnn meid seegi kord päriselt maha. Meie rege tuli kontrollima üks Nursi kandist pärit ja meile tuttav noor miilits Elmar Land. Ta küsis, kas meil ka midagi kahtlast rees on, mille peale ma vastasin, et on küll. Siis käskis ta meil kiiresti kaduda ja suunas meid teistest regedest mööda. Kui möödusime miilits Hundist, hüüdis ta meile, et kuhu me trügime. Ilmselt oleks asi halva pöörde võtnud, aga meie tuttav miilits Elmar hüüdis Hundile, et ta juba kontrollis ja midagi keelatud meie rees ei olnud. Seetõttu pääsesime edasi ja jõudsime majani, kuhu pidime oma kastid üle andma. See maja asus linna servas enne surnuaeda vasakul pool teed. Nüüd hiljem on selgunud, et selles majas elas üks Võru õpilasvastupanuliikumise aktiviste. Ma jäin hobuse juurde, Agnes haaras kastid ja suundus majja. Vaevalt oli ta jõudnud maja uksest sisse, kui meile jõudis mootorrattal järele miilits Hunt ja karjus mulle, et kuhu mu kaaslane jäi. Kui ma vastasin, et läks oma tuttavate poole sisse, hüüdis ta, et ärgu ma valetagu. Seda ei tea, kas ta ka nägi veel Agnest kastidega majja sisenemas või mitte. Igatahes ei läinud ta majja järele, vaid pööras mootorratta ümber ja sõitis kontrollijate suunas tagasi. Kindlasti sai ta aru, millisesse majja Agnes oli läinud, sest seisin hobusega ju selle maja kohal teel. Seekord olime küll rohkem hirmul kui kunagi varem. Ja ega see lugu veel nii lihtsalt lõppenudki. Mõni päev hiljem sõitsid miilits Hunt ja erariides Randvere meie poole Lükkässe. Tulid sisse ja käskisid mu emal toast välja minna. Teisi kedagi kodus ei olnud. Hundil oli relv käes ja nad hakkasid mind

üle kuulama. Nõuti, et avaldaksin kõik andmed metsavendade grupi kohta – kui palju, kes, kus punker jne. Isegi seda väitis, et poisid on käinud ka siin meie pool. See oli tegelikult ka tõsi, aga päris punkri juures ei olnud ma ise küll kordagi käinud. Hunt tõmbas püstolil kuuli rauda ja surus mu rinna vastu ning ähvardas maha lasta, kui ma ei räägi. Ütlesin, et ma ei tea mitte midagi. Tookord kartsin, et ta ehk tulistabki, aga olukorra päästis Hundiga kaasas olnud Randvere, kes lükkas ta käe kõrvale ja ütles, et jätku järele, sest ta ei tea ju ise ka seda (minu süüd?) veel kindlalt. Nii see lugu tookord lõppeski.

Ükskord, kui miilits Hirve Aksel oma paarilisega meil passimas olid, kutsusid nad meid õega ka õue, kui nad tulistasid oma püstolist meie toominga tüve sisse. Siis käskisid nad mul ja õde Lainel ka tulistada, mida me ka tegime, kuigi polnud seda varem kunagi teinud. Kui olin ühe lasu teinud, käskisid nad mul uuesti laadida, mille peale ma ütlesin, et ei oska seda teha. Nüüd mõtlen, et võis ju seegi olla katse, et kindlaks teha, kui hästi ma relvaga ümber käia oskan. Niipea kui me olime tulistanud mõned lasud, kostis metsast umbes Eheri talu suunast automaadivalang leekkuulidega, mille jäljed videvikus taeva taustal ilusti näha olid (kui ettevaatamatu neist ikkagi!). Tegelikult tuli valang peaaegu Luhasoo punkri suunast, mis jäi Eheri talu sihist ainult veidi paremale (põhja poole). Kohe hüüdis miilits: „Näe, lastakse vastu!" Kas nende eesmärgiks oligi vastutulistamist provotseerides määrata täpsemalt metsavendade punkri suund? Ma püüdsin küll öelda, et siin ju sõjaväeosasid lähedal, mõni ime siis… Aga kohe kõlas mulle vastus: „Mitte selles suunas!" Praegu seda meenutades arvan, et tundmatu päritoluga valangule püüdlikult seletuse otsimisega reetsin miilitsale hoopis oma soovi juhtida kahtlusi metsavendadelt kõrvale. Tookord ei osanud ma midagi karta ja bravuuritsesin nende lahkumisel veel, et „tulge teinekord jälle, meil ka siin muidu igav!" Seepeale kommenteeris üks lahkujatest: „Oled päris hea näitleja!", teine aga lisas veidi ähvardavalt, et ega iga kord need külastused nii hästi ka pruugi lõppeda. Ega miilits piirdunud ainult varitsuste korraldamisega meie majas. Jälgimine toimus ka väljastpoolt, metsast. Meelde on jäänud näiteks üks suvine juhtum 1945. aastast. Oli varane hommikutund, kui pidin viima meie hobuse kodu lähedal metsas olevale väikesele heinamaatükile sööma. Et meie hobune oli kuri ja kippus hammustama, olles sõbralik ainult mu keskmise õe Lainega, oligi hobusega toimetamine jäänud tavaliselt tema hooleks. Seekord aga polnud teda millegipärast kohal ja ülesanne jäi mulle. Et varasel tunnil oli rohi kastest märg, tõmbasin jalga isa suured säärikud. Tagasiteel koju pidas mind kinni oma valla miilits Nooli August, kes oli sattunud kastes suurte mehejälgede peale (aga mida ta seal metsas varahommikul luusis?). Ta küsis, kust ma nii vara hommikul tulen. Kui talle asja ära seletasin, ei jäänud ta siiski mind uskuma, kuigi saapajälgede päritolu sai talle nüüd selgeks. Ta ütles sõbralikult, et no lähme vaatame, kus see hobune sul siis on. Kui hobune ka üles oli leitud, nentis ta, et seekord olin ma tõesti tõtt rääkinud. Naersin selle peale, et millal ma siis tõtt pole rääkinud. Ta ütles tõsiselt, et alati ma küll tõtt ei olevat rääkinud. Sellega meie tookordne kohtumine lõppeski. Mõned korrad põrkasime temaga veel meie kodu lähedal metsas kokku ja iga kord püüdis ta tabada minu käigus midagi kahtlast. Kord varahommikul sauna taga võsas kokku põrgates vilksatas tal mantlihõlma alt automaat, mis veelgi kinnitas, et temagi ikka metsavendade järele luuramas käis. Ta oli ise Nursi elanik ja muidu heatahtlik ning sõbralik mees. 1945. aasta 28. detsembri hommikul, kui mets kajas punkri juurest kostvast püssitule ja plahvatuste raginast, toimus veel üks vahejuhtum, millest seni teavad vaid meie pere liikmed. Meie tallu jooksis punkrist eluga pääsenud metsavend Ottan, kes oli Eheri talus esmaabi ja riideid saanud ning arvatavasti meie maja poole viiva teeraja peale suunatud. Tal oli midagi seljas ja saapad ka jalas, aga ilmselt polnud ta päris riides, sest meie ema andis talle veel isa jope või kasuka peale. Ottan küsis teed Sõmmõrpalu poole, kuid ta ei tahtnud sattuda raudteejaama, kus oli suur vahelejäämise oht. Ema juhataski ta siis Nursi-Sõmmõrpalu tee peale, mis ei läinud läbi raudteejaama. Meie pere mälestustes on ta meelde jäänud kui Vaabina kandi mees Keem või Ottan. Arvatavasti ütles ta ise emale, et on Vaabina kandist, sest neid kaugema kandi mehi me ise ju ei tundnud. Kellelt aga teada saime, et Vaabina kandist olid punkris lahingu ajal Keem ja Ottan, sedagi ei mäleta meist enam keegi. Nüüd tänapäevaks on teada, et üks kahest pääsenust oligi Arnold Ottan, kes oli punkris olnud vaid päeva või paar. Seetõttu on ka mõistetav, miks ta ise ei tundnud ümbrust ja talle tuli teed juhatada. Arusaadav on ka see, miks ta sellest pisiepisoodist hiljem ise ei ole rääkinud – sellega säästis ta tookordseid abistajaid võimalikest repressioonidest. Nii püüdsid vast toimida kõik tookord kinni kukkunud vastupanuliikumisest osavõtjad ja nende abistajad. Sel talvehommikul ei lõppenud põgeneva metsavenna edasiliikumisega veel oht meie pere jaoks. Nimelt oli Ottanil vererada taga. Mitte just rada, aga verepiisku oli ta rajal lumes selgesti näha. Ja need oleksid juhatanud võimalikud jälitajad otse meie majani. Ei ole teada, kas veri tuli Eheri pool seotud haavast või olid jala veriseks jõudnud hõõruda Eheri käest saadud jalanõud (Eheri poolt on meie majani umbes 1 kilomeeter). Verejäljed lumes algasid ikka juba tükk maad enne meie majani jõudmist. Et verejälgi lumelt kõrvaldada, mõtlesime emaga välja oma arust kavala käigu – võtsime kaasa noad ja korvi ning hakkasime Eheri poolt tuleva teeraja ääres luuahagu korjama ja korvi panema, et võimaliku jälitajatega kohtumise korral oma metsasviibimist põhjendada. Samas korjasime teelt verised lumetükid ja peitsime korvi hao alla. Õnneks ei tulnud jälitajaid ja hakkas ka lund sadama, nii et viimasedki jäljed jäid lume alla. Sellest, et Ottan tookord õnnelikult pääses, kuulsime alles palju hiljem. Aastad möödusid ja meie järeltulijad kasvasid. Meist keegi ei elanud enam Lükkäs ja „Metsa" talust olid järel vaid vundamendikivid. Kui vahetevahel tuli juttu meie noorpõlve aegadest ja meie elust Lükkäs, julgesime ka noortele hakata rääkima tolleaegsetest sündmustest, metsavendade punkrist ja kokkupuudetest selle elanikega. Vene aja lõpu poole (1986-87) hakkas mu õepoeg oma sünnikoha Metsa talu ja Lükkä küla vastu tõsisemat huvi tundma ja ise piirkonda kaardistama ning sinna tolleaegseid kohanimesid peale märkima. Nii kerkis üles ka küsimus Luhasoo punkri täpsest asukohast. Tekkis mõte see koht ise üles leida. Olin käinud Agnesega punkrile päris lähedal. Mäletan, et istusin seal ühe kännu otsas, kui punkri poistega kokku saime ja juttu ajasime. Oli nende hulgas minulgi oma sümpaatia. Sellest mälestusest oli aga liiga vähe, et 40 aastat hiljem metsas sinna kantigi sattuda. Seetõttu otsustasime teadjamatelt nõu küsida. 1945. aastal elas punkrile vist kõige lähemal Lammassaare talus Toome pere väimees Ermeli Eeri. Mees oli usaldusväärne ja meie hea tuttav juba ka nendel aegade, kui Luhasoos metsavennad elutsesid. Et aga absoluutselt kindel ei saanud vene ajal kelleski olla, ei julgenud me Eerile ka oma eesmärgist otsesõnu rääkida. Kutsusime ta kaasa Lükkässe matkale, kus külastasime nii meie kui ka tema endise kodu majaasemeid.

Ja alles tema kodu varemete juures lõunat süües küsisin talt, kas ta ka tookord selle punkri asukohta teadis. Põhjendasin oma huvi sellega, et mulgi oli tollal seal üks sümpaatia, kelle langemiskohta nüüd tahaks näha. Arvan, et Eeri sai muidugi aru, et see oligi meie matka peaeesmärk ja suurem huvi kui minul oli hoopis mu õepojal ja pojapojal, kes ka koos õega kaasas olid ja Eeri selja taga poolvarjatult kompassi jälgides ja samme lugedes meie teekonna punkri oletatava asukohani üles märkisid. Hiljem olevatki Eeri teistele punkriotsijatele seda maininud. Ta oli kohe nõus meid kohale viima ja andis infot ka langenute nimedest ja pääsenutest niipalju kui ta teadis. Samuti märkis ta õepoja käes olnud tsaariaegse kaardi järgi joonistatud piirkonna plaanile punkri orienteeruva asukoha tema sõnul "kolmanda kraavi" ääres. Asusime siis tema järel teele punkri poole, mis linnulennult asus umbes 1,5 km kaugusel. Vaatamata vanusele (ta lähenes vist juba 70le) liikus Eeri metsas nii kiiresti ja kindlalt, et meil, temast nooremail, tuli ta kannul püsimiseks tõsiselt pingutada. See polnud ka üllatav, sest enne pensionile minekut oli ta aastaid metsavahina töötanud ja metsas liikuma harjunud. "Kolmanda kraavi" äärde jõudes hakkasime ala läbi kammima ja punkri põlemisjäänuseid otsima, kuid vaatamata kõigile meie pingutustele jäi punkri asukoht seekord leidmata. Ka hilisemad mu õe Laine ja ta poja ning pojapoja korduvad otsingud samas, nüüd juba enamvähem teada olevas piirkonnas ei andnud tulemusi. Nii jäigi punkri asukoht veel 20 aastaks saladuseks. Eesti Vabariigi taastamise järel olevat veel mitmed Luhasoo punkri otsijad jäänud tulemuseta, kuni meie tookordse otsimismeeskonna noorem põlvkond punkrikoha siiski 2008. aasta suvel üles leidis. Nüüd mõtlen vahetevahel tänutundega inimestele, kes vangilangenute või arreteeritutena peksu ja piinamisi taludes ei andnud välja ei oma kaasvõitlejaid ega neidki, kes neile mõnikord abiks olid olnud. Nii on meie peregi tänu võlgu nii Eherite pere kui ka teiste vangistatute kangelaslikule vaikimisele, tänu millele pääsesime uutest repressioonidest, mis oleksid võinud järgneda, kui ülekuulatavad poleks vastu pidanud.

* * *

Sellega Oma Maa lõpetab Sakala Maleva auliikme Valev Kaska poolt kirja pandud mälestuste avaldamise, olles lunastanud oma auvõla tema ees, kuna Valev surma tõttu 10. aprillil 2012. a ei saanud ise enam näha oma elutöö viimase vilja valmimist ja lugejate ette toomist. Tema mälestused on meie lehes avaldatud pisut lühendatud kujul nii leheruumi parema kasutamise kui ka mõningase korrektuuri vajaduse tõttu. Kui kellelgi lugejatest on lähem huvi avaldamata materjali vastu, palun lahkesti võtta kontakti Kerstin Käärikuga, kelle valduses on Valev Kaska mälestuste originaaltekst. Kerstini poole saab pöörduda e-posti aadressil:
kerstin.kaarik@mail.ee

Täname lugejaid, kes tundsid huvi Lükkä loo ja sellega seotud isikute vastu ja loodame, et huvi meie mineviku vastu ei rauge ja mälestused vabadust ja iseseisvust ihanud ja seda kaitsta püüdnud meestest ja naistest kunagi ei kustuks. Oma sangareid peavad mäletama mitte ainult Võrumaa vaid kogu meie väikese Eesti kõik paigad, sest võitlus toimus kõikjal. Selles võitluses jäime me tookord kaotajateks suurriikide valitsejate sobingute tõttu. Sellest on aga siiski midagi õppida, et vigu mitte korrata. Edu ja jõudu kõigile, kellel on kallis Eesti vabadus ja iseseisvus ning meie rahva kestmine, et mitte sulanduda Paabeli segaduses suuremate rahvaste vahele ja seeläbi kaduda igaveseks. Kaitseme kodu!

Vabatahtlikele tuleb leida rohkem võimalusi

Kaitseministri nõukoda arutas 15. aprillil Tallinnas, kuidas kaasata laiapindsesse riigikaitsesse rohkem vabatahtlikke. „Eesti rahva kaitsetahe on kõrge. Kuigi suur osa elanikkonnast osaleb sõjalises riigikaitses reservväelaste, kaitseliitlaste, tegevväelaste, ajateenijate ja riigikaitseõpetajatena, tuleb leida uusi võimalusi, millega inimesed saaksid vabatahtlikult riigikaitsesse panustada," ütles kaitseminister Reinsalu. „Me peame pakkuma välja võimalused kõigile eesti inimestele oma vaba tahte väljendamiseks, ka neile, kes soovivad oma panuse anda mittesõjalisel viisil ehk ilma relva kandmata. Iga inimese panus on Eestile oluline."

Kaitseministri sõnul on vabatahtlike kaasamisel keskne roll Kaitseliidul. „Kaitseliidu kaudu peaksid eesti inimesed saama anda oma panuse laiapindsesse riigikaitsesse, osaledes näiteks metsatulekahjude kustutamises, keskkonnareostuste likvideerimises või inimeste otsimises," sõnas kaitseminister. „Kaitseliit võiks olla kui vabatahtlikkuse pank, kust saab abi just siis, kui seda kõige rohkem vaja on," lausus Reinsalu. Kaitseministri nõukoda leidis, et vabatahtlike panusega tuleb arvestada laiapõhjalist riigikaitset planeerides ning et seda peavad ministeeriumid tegema koostöös. „Vabatahtlikud on kindlasti tähtsal kohal sisejulgeoleku valdkonnas, kus nad panustavad juba praegu politsei- ja päästetöösse," ütles Reinsalu.

Nõukoja liikmed lubasid lähinädalatel esitada täiendavaid ideid vabatahtlike kaasamiseks.

Kaitseministri nõukoja eesmärk on analüüsida erinevaid valdkondi Eesti kaitse- ja julgeolekupoliitikas, nõustada kaitseministrit ning seeläbi kaasata riigikaitse arendamisse erinevaid inimesi ja mõtteviise.

Nõukotta kuuluvad Leo Kunnas, Iivi Anna Masso, Leo Mõtus, Erik Reinhold, Aivar Riisalu, Hannes Toomsalu, Toomas Luman, Toomas Peek, Jaak Valge, Eerik-Niiles Kross, Toomas Hiio, Raivo Tamm, Tõnu Tannberg, Vello Väinsalu, Martin Hurt, Kaido Pihlakas ja Andres Anvelt.

Oma Maa toimetuse hinnangul on ka erus olevatel Eesti ohvitseridel ja allohvitseridel kindlasti veel midagi anda kaitseministri poolt avaldatud eesmärkide saavutamiseks. Neil on sageli kogemused, mis teistel kas puuduvad või on vähesed. Nad on meie riigikaitse veteranid selle sõna õiges tähenduses.

Sakala Maleva auliikme Valev Kaska esimesel surma-aastapäeval, 10. aprillil, kogunesid maleva staapi need, kes austasid Valevi mälestust, et avada talle mälestustahvel kui noorkotkaste ja kodutütarde liikumise taaselustajale ja selle liikumise sõprade seltsi loojale ja eestvedajale. Tahvli avamisel osales ka Valevi vanem poeg Mati Kaska ning kõnelesid Priit Silla ja Rein Kikas. Seejärel vahetati mõtteid ja meenutati möödunut vestlusringis. Tahvli avamise korraldas maleva noorteinstruktor Kerstin Käärik. Tänu talle selle eest!

Mida ... ei õpi, seda ... ei tea

Mida Juku ei õpi, seda Juhan ei tea – nii ütleb üks Eesti vanarahvatarkus. Tuleb tõdeda, et see ei ole niisama tuulde loobitud lause. Tõepoolest, iga elatud päev mõjutab tulevikku kas rohkem või vähem, paremuse või halvemuse poole.

Kivilõppe kordonis korraldatud NKK Sakala Ringkonna administreerimisõpe algas suurepärastes tingimustes loova mõtteharjutusega ehk keskkonnateemalise aruande-koosolekuga tulevikust aastal 2018. Teemaks „Kaitseliidu tegevuse keskkonda kahjustavad tegurid ja areng ajas 5 aastat edasi". Seda tehes, tajusime kõik väga head sünergiat. Keskkonnateemalise ajurünnaku käigus saime oma loovuse täielikult rakendada ja nautida meeskonnatööd.

Sakala Ringkond jagab juba täna oma kolleegidega ja koordineerib ka tulevikus selle ajurünnaku käigus sündinud ideid, mis väärivad Naiskodukaitse tegutsemises tõsisemat tähelepanu. Meil saab tegutsema erialagrupp NAKEKO, kes kontrollib, koordineerib ja arendab keskkonnahoidu kõikides Kaitseliidu tegevustes. Lõpuks saime tuleviku vaatest umbes järgmise pildi: viie aasta pärast Naiskodukaitse oma tegevuses ei kasutata üldse kilekotte ja sünteetilisi pesuvahendeid; taaskasutus on igapäevaelu lahutamatu osa, maksimumini on loodushoidu edasi arendatud ja tutvustatud kogukonnas vähemalt viiele perele; keskkonnateadlikkuse järjepidevus on Naiskodukaitses tagatud väljaõppe kavadega; tegutseme Eesti metsade säilimise nimel ja iga NKK liige peaks aastas istutama 10 puud iga Kaitseliidu tegevuse käigus rikutud või kasutatud puu asemele; õpime ja õpetame looduseenergia igapäevast kasutamist – tuule, päikese, vihmavee, järvevee, vihmausside ja sajajalgsete abil toodetud energia kasutamist; koosolekutel toodame ise generaatoreid vändates elektrienergiat ja kui jõud hakkab raugema ning valgus lampides ei ole enam piisavalt ere, siis on see märk koosoleku lõpetamiseks.

Järgmine hommik algas omavahelise suhtluse võimaluste arutamisega. Mis juhtub, kui kaob elekter, puudub telefoniside ja pole kasutatavad teised igapäevased suhtlemisvahendid, kuidas siis üksteisega suhelda? Leiti, et suhtluskanaleid on teisigi, tuleb nad vaid üles leida ja rakendada. Mõttetöö tulemusena veeti paberile jutte nii hoogsalt, et ei märgatudki, kus paber lõppes ja sein algas. Tänu sellele sai peale

ajurünnakut proovile panna meie teadmised kodukeemiast. Sein sai puhtaks ja suhetekaart joonistatud.

Juba mitmel nädalal on kogunenud Sakala maleva staabi ruumidesse Sakala ringkonna arengust huvitatud seltskond, et kirjutada ringkonna arengukava aastateks 2013-2018. Kirjas on meie missioon, visioon, strateegilised eesmärgid ning teostatud SWOT analüüs. Administreerimisõppe raames tegime tööd arengukava SWOT analüüsiga, kus liitsime ja lahutasime sarnaseid mõtteid sisu tihendamise eesmärgil.

Arengukava SWOT analüüsis välja toodud esmatähtsatest tegevustest lähtudes koostasime konkreetsed elluviidavad projektid ja hindasime neid nii, et iga grupp hindas ka enda projekti. Igal grupil tuli välja mõelda tegevusplaan – ettevõtmine, selle eesmärk, sihtgrupp, teavitus, eelarve ja teised planeerimise seisukohast olulised aspektid.

Projektide teemad olid järgmised:

Evelin ja Tiina lahendasid SWOT analüüsil ilmnenud nõrkust, ehk vähest nähtavust ja kaasarääkimist igapäevaelus. Idee oli korraldada igapäeva turvalisuse koolitus, kuhu on kaasatud naiskodukaitsjad, kaitseliitlased, noorkotkad, kodutütred ning nende pereliikmed ja viljandlased, kes soovivad muuta oma kodukohta turvalisemaks. Väljaõppeks kavandatud teemad: enesekaitse, liiklusohutus, ohud internetis, narkootiliste ainete kasutamise tuvastamine, tuleohutus ning ohutus tulirelvade ja ohtlike ainete käitlemisel. Ettevõtmise eesmärk oli teadvustada turvalisuse tagamise võimalusi, et ohte ennetada.

Piret ja Eda said teemaks meie organisatsiooni ühe suurema ohu ehk liikmete „läbipõlemine". Nad pakkusid motivatsiooni tõstvaks tegevuseks tordi meisterdamist. See viiakse läbi vahetult enne maleva aastapäeva. Meisterdatud tordid müüakse maleva aastapäeval oksjonil ja saadud tulu läheb heategevusprojekti rahastamiseks.

Margit ja Egle kasutasid ära meie organisatsiooni ühte tugevust ehk palgalise töötaja olemasolu. Uudse lahendusena pakuti välja võimalus võta tööle palgaline inimene, kes eelkõige oleks vastutav Naiskodukaitse tutvustamise ja uute liikmete värbamise eest. Ta aitaks ka ettevõtmiste korraldamisel.

Leili ja Lembe ettevõtmise eesmärk oli liikmetele enesearengu- ja eneseteostuse võimaluse pakkumine. Nad nägid võimalusena igapäevase turvalisuse väljaõpet koostöös Päästeametiga.

Kõik grupid pidid oma idee teistele osalejatele „maha müüma". Selleks oli aega 5 minutit.

Kui kõik grupid olid seda teinud, hinnati neid. Hinnata tuli järgmiste tunnuste järgi:

- ettevõtmine sobib Naiskodukaitse visiooniga ja eesmärkidega;
- ettevõtmise korraldamiseks on ressurss, on oskus planeerida aega, inimesi ja raha;
- ettevõtmine aitab kaasa uute liikmete leidmisele;
- ettevõtmine aitab vähendada aktiivsete liikmete „läbipõlemist";
- lahendus või idee on uudne.

Hindamise tulemusena osutus kõige paremaks liikmete juurdesaamise mooduseks Tiina ja Evelini poolt pakutud igapäevaturvalisuse õpe. Liikmete läbipõlemise vastu hinnati parimaks Pireti ja Eda poolt pakutud tortide valmistamist. Uudse lahenduse idee võitis loomulikult Egle ja Margiti poolt välja pakutud täiendava palgalise töölevõtmine. Lembe ja Leili üritust peeti kõige paremini NKK eesmärkidega sobivaks.

Kokkuvõttes kogus enim punkte Evelini ja Tiina projekt.

Auhinnaks said kõik osalejad valida kas P või J. Käitusime keskkonnasõbralikult ning jagasime auhindadeks ära toidukordadest ülejäänu. P oli prääkikud või porgandid ning J juust.

Saime enesekindlust, võtteid ja teadmisi, mida silmas pidada erinevaid ettevõtmisi valmistades ja läbi viies. Läbivaks jooneks oli meeskonna töö. Meie õppegrupp koosnes väga erinevatest inimestest. See, kuidas me omavahel õppuse ajal kokku sobisime - oli väga muhe. Me arenesime koos. Meile meeldib rohkem olla kõrvaltvaataja kuigi teame, et juhatuse liige peab olema aktiivne ning tulema nö. lavale, sest ainult nii saab oma ideed teistele paremini selgitada. Paljudel pole kunagi olnud soovi koolitajaks saada, aga nende päevade jooksul tekkis arusaamine, et oleme võimelised oma teadmisi-kogemusi teistega jagama. Lisaks saime ka esinemiskindlust. Veel võrdlesime hetkel kehtivat Naiskodukaitse põhikirja uue põhikirja projektiga ning arutasime üheskoos sisu muudatuste mõtteid. Vaieldi, arutleti ja leiti ühised seisukohad. Need märksõnad iseloomustavad õppuse teist poolt kui teemadeks oli põhikiri, protokollid ja vormikandmise reeglid. Mõnusas keskkonnas läks aeg kiirelt ja õppus said kiiresti läbi. Uut ja kasulikku teavet oli palju ja mõnel hetkel tundus, et kuidas me kõik selle omandame? Uusi teadmisi tuleb rakendama hakata igapäeva elus. See õppus oli eelkõige rakendusliku suunitlusega ja sisaldas endas mitmeid harjutusi, arutelusid, mida oma tegevuses tulevikus katsetame ja ellu rakendame. Teemade käsitluse fookuses oli, et kõik juhatuse liikmed saaksid aru, miks nad sellele ametikohale on valitud, et nad oleksid valmis panustama ning näitama üles tolerantset suhtumist ja initsiatiivi. Loodame, et õppus aitas meid asju uuest vaatenurgast näha ja andis uusi ideid, kuidas ennast ja teisi motiveerida. Õppepäevad lõpetasime positiivse tagaside andmisega. Jagati välja lipikud ning laua peal olid kenasti kaunistatud nimedega ümbrikud. Igaüks pidi kaaslastele midagi positiivset kirjutama ning siis ümbrikusse poetama. Lembe ütles, et just sellise tagasiside lugemine tõi õhtuks päikese välja!

Sakala naiskodukaitsjad tänavad Keskkonnaametit, kes võimaldas meil kasutada värskelt renoveeritud Kivilõppe kordonit Naiskodukaitse administreerimisõppe läbiviimisel 12.-13. aprillil.

Piret Taim
Tiina Ott

TEADE

4. aprillil 2013. a avati Tallinnas Okupatsioonide Muuseumis näitus "Metsavennad!"

Näitus annab ülevaate Eesti territooriumil toimunud relvastatud vastupanust Nõukogude võimule alates 1944. aasta sügisest. Näitusel kajastatakse metsavendluse põhjuseid, eesmärke ja tulemusi nii organisatsioonilise tegevuse kui metsavendade elulugude kaudu. Kui 1944. aasta sügisel Eesti territooriumil teistkordselt Nõukogude võim kehtestati, algas kohe relvastatud vastupanu. Usuti, et Lääneriikide abiga õnnestub pärast sõja lõppu taastada Eesti Vabariigi iseseisvus. Vabaduse nimel oli valmis võitlema rohkem kui 15 000 metsavenda.

Et külastajad saaksid aimu, millistes punkrites metsavennad elasid, on näituse kuraator Martin Andreller 2012. aasta välitööde käigus mõõdetud punkrivallide järgi spetsiaalselt näituse tarbeks rekonstrueerinud Põrgupõhja punkri ning taastanud kirjelduste põhjal selle sisemuse. Kui tänapäeval arvatakse, et metsavennad elasid maa-alustes punkrites, siis tegelikult oli enamik punkritest kas täielikult maapealsed või ainult osaliselt maasse kaevatud. Põrgupõhja punker oli relvastatud vastupanu koordineerimiseks loodud Relvastatud Võitluse Liidu juhtkonna staabiks. Metsavendade igapäevast eluolu tutvustab kommenteeritud slaidfilm. Metsas elamine tähendas alalist muret toidu ja talvevarude hankimise pärast, pidevat varjamist jälitajate eest ning igatsust ja muret perekonnaliikmete pärast.

Metsavendade vastupanu suruti maha 1950. aastatel, kuigi lahinguid nõukogude julgeolekuga toimus ka hiljem. Näitusel on väljas pärast sellised lahinguid maha jäänud kuuliaukudest puretud kurva looga esemed. Nõukogude ajal käsitleti metsavendi ühemõtteliselt bandiitide ja mõrvaritena ning näitusel võib näha "banditismi" vastu võidelnud julgeolekutöötajatele kingitud sellekohaste pühendustega püstoleid TT. Enamik näitusele pandavaid esemeid jõuab avalikkuse ette esimest korda.

Näitus "Metsavennad!" jääb Okupatsioonide Muuseumis avatuks 2013. aasta oktoobrikuuni.

Palju õnne!

APRILL

Villis LINDMÄE	89
Jaan ZILMER	60
Merle VAHER	50
Harry ANDRESSON	50
Aareld SARAPSON	50
Mihkel MÜCKER	25

MAI

Indrek SUVE	25

OMA MAA

Tellimisnumber 00911

Toimetus KL Sakala Malev
Peetrimõisa 71073
Viljandimaa

Väljaandja Kaitseliidu Sakala Malev
pealik mjr Kalle Köhler,
lauatel 717 9201, faks 717 9200

Toimetajad Rein Kikas 5331 3274,
e-mail: rein.kikas@mail.ee
Kerstin Käärik 522 1866,
e-mail: kerstin.kaarik@mail.ee

Trükk OÜ Vali Press, Põltsamaa